

بلاغت

خلاصه گزارش تفریح بودجه سال ۱۳۹۶ کل کشور

گزارش تفریح بودجه سال ۱۳۹۶ کل کشور به عنوان بیست و نهمین گزارش تفریح بودجه پس از پیروزی شکوهمند انقلاب اسلامی، مستند به اصل (۵۵) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران و ماده (۲۱۹) آیین نامه داخلی مجلس شورای اسلامی، علی رغم کاهش دوماهه فرصت زمانی دیوان محاسبات کشور با توجه به قانون «تمدید مهلت جذب اعتبارات تملک دارائی های سرمایه ای و مالی سال ۱۳۹۶ کل کشور»، در موعد مقرر قانونی تهیه و تقدیم گردیده است. برای نخستین بار این گزارش در بستر سامانه نظارت الکترونیکی (سنا) به صورت تمام الکترونیک در سطح کل کشور تهیه شده است.

دیوان محاسبات کشور طی ۲۷۰ روز از ابتدای اردیبهشت ماه تا پایان دی ماه سال جاری با حسابرسی دستگاه های اجرایی، بررسی و تلفیق حدود ۴,۵۰۰ گزارش واصله در خصوص تبصره های ماده واحده قانون بودجه سال ۱۳۹۶ کل کشور و قوانین اصلاح آن، بررسی گزارش های تلفیقی تعداد ۱۶۷ تبصره و بند در کارگروه فنی - حقوقی، گزارش تفریح ماده واحده و تبصره های ذیل آن را در ۴۴۶ صفحه تهیه که در هیأت عمومی دیوان محاسبات کشور به تصویب رسیده است. اینک خلاصه گزارش تفریح بودجه کل کشور در قالب ۵ بخش، شامل. منابع و مصارف، تبصره های ماده واحده، بودجه شرکتهای، حسابرسی عملکرد و پیشنهادهایی برای اصلاح ساختار بودجه، به شرح زیر تقدیم می شود.

بخش اول: منابع و مصارف

در این بخش میزان پیش بینی منابع و مصارف قانون بودجه سال ۱۳۹۶ کل کشور و میزان تحقق آن بر اساس گزارش تفریح ماده واحده قانون مذکور در قالب بندهای زیر ارائه می شود:

۱-۱) منابع

میزان پیش بینی و تحقق منابع بودجه سال ۱۳۹۶ کل کشور، در جدول شماره (۱) آمده است.

بر اساس این جدول میزان پیش بینی منابع بودجه کل کشور پس از اعمال تغییرات، بالغ بر یک میلیون و یکصد و سی و هفت هزار و نهصد و بیست و هفت میلیارد (۱,۱۳۷,۹۲۷,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) تومان بوده که حدود ۱۱۳٪ آن محقق شده است.

جدول شماره ۱) پیش بینی و تحقق منابع بودجه سال ۱۳۹۶ کل کشور - مبالغ به میلیارد تومان			
درصد	تحقق یافته	پیش بینی پس از اعمال تغییرات	عنوان
۹۳/۴	۳۲۳,۸۰۶	۳۴۶,۷۵۲	منابع عمومی دولت
۶۹/۶	۳۶,۲۶۲	۵۲,۱۰۱	منابع اختصاصی
۱۲۵	۹۸۲,۴۶۷	* ۷۸۵,۹۷۳	منابع بودجه شرکت های دولتی، بانک ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت
۱۱۱/۱	۵۲,۰۹۵	۴۶,۸۹۹	کسر می شود: ارقام دوبار منظور شده
۱۱۳/۴	۱,۲۹۰,۴۴۰	۱,۱۳۷,۹۲۷	منابع بودجه کل کشور

* تغییرات قانونی منابع بودجه شرکت های دولتی، بانک ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت ناشی از اصلاح بودجه مصوب مجامع برخی از دستگاه های اجرایی مذکور با تأیید سازمان برنامه و بودجه کشور، می باشد.

۱-۲) مصارف

میزان پیش بینی و تحقق مصارف بودجه سال ۱۳۹۶ کل کشور، در جدول شماره (۲) درج شده است. بر اساس این جدول میزان پیش بینی مصارف بودجه کل کشور پس از اعمال تغییرات، بالغ بر یک میلیون و یکصد و پنجاه و چهار هزار و هشتصد و هفتاد و نه میلیارد (۱,۱۵۴,۸۷۹,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) تومان بوده و میزان تحقق آن حدود ۱۱۰/۷٪ مبلغ پیش بینی، است. به منظور بازپرداخت و تسویه اسناد خزانه اسلامی سررسید شده موضوع تبصره های (۳۶) و (۳۷) ماده واحده قانون بودجه سال ۱۳۹۵ کل کشور، سازمان برنامه و بودجه کشور مجوز برداشت مبلغ شش هزار و سیصد و سی و هفت میلیارد (۶,۳۳۷,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) تومان از سرجمع درآمدهای عمومی (بدون تعیین ردیف اعتباری مربوط و ابلاغ تخصیص اعتبار از آن محل) توسط خزانه داری کل کشور را صادر نموده است. خزانه داری کل کشور نیز مبلغ یادشده را از سرجمع درآمدهای عمومی برداشت و در وجه سازمان فرابورس جهت پرداخت به دارندگان اسناد موردنظر کارسازی نموده که در مصارف عمومی دولت درج نشده است.

جدول شماره ۲) پیش بینی و تحقق مصارف بودجه سال ۱۳۹۶ کل کشور - مبالغ به میلیارد تومان			
درصد	تحقق یافته	پیش بینی پس از اعمال تغییرات	عنوان
۸۵/۴	۳۱۲,۰۴۷	۳۶۵,۵۳۳	مصارف عمومی دولت
۷۱/۸	۳۶,۱۰۳	۵۰,۲۷۳	مصارف اختصاصی
۱۲۵	۹۸۲,۴۶۷	* ۷۸۵,۹۷۳	مصارف بودجه شرکت های دولتی، بانک ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت
۱۱۱/۱	۵۲,۰۹۵	۴۶,۸۹۹	کسر می شود: ارقام دوبار منظور شده
۱۱۰/۷	۱,۲۷۸,۵۲۲	۱,۱۵۴,۸۷۹	مصارف بودجه کل کشور

* تغییرات مصارف بودجه شرکت های دولتی، بانک ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت ناشی از اصلاح بودجه مصوب مجامع برخی از دستگاه های اجرایی مذکور می باشد که به تأیید سازمان برنامه و بودجه کشور رسیده است.

از جمله دلایل فزونی منابع نسبت به مصارف، برداشت شش هزار و سیصد و سی و هفت میلیارد (۶,۳۳۷,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) تومان از سرجمع درآمدهای عمومی توسط خزانه داری کل کشور، اعمال معافیت حقوق گمرکی به مبلغ سه هزار و هفتصد و شصت و شش میلیارد (۳,۷۶۶,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) تومان بیش از اعتبار مصوب و عدم واگذاری مبلغ یکهزار و یکصد و شصت و هفت میلیارد (۱,۱۶۷,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) تومان از اوراق و اسناد خزانه اسلامی می باشد.

۱-۳) تراز عملیاتی منابع و مصارف عمومی دولت

بر اساس قانون بودجه سال ۱۳۹۶ کل کشور پس از اعمال تغییرات، کسری تراز عملیاتی بالغ بر هشتاد و دو هزار و هفتاد و هفت میلیارد (۸۲,۰۷۷,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) تومان بوده که با توجه به میزان درآمدهای تحقق یافته و مصارف اعتبارات هزینه ای، در عمل مبلغ هفتاد و دو هزار و یکصد و هفتاد و چهار میلیارد (۷۲,۱۷۴,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) تومان فزونی مصارف نسبت به منابع مذکور مشهود است. این مبلغ از محل واگذاری دارایی های سرمایه ای و مالی تأمین شده و عملاً باعث کاهش اعتبارات تملک دارایی های سرمایه ای و مالی گردیده است.

تراز عملیاتی منابع و مصارف عمومی دولت به تفکیک بخش های مختلف به شرح جدول

شماره (۳) می باشد:

جدول شماره ۳) تراز عملیاتی منابع و مصارف عمومی دولت - مبالغ به میلیارد تومان				
عنوان	پیش بینی طبق قانون بودجه	پیش بینی پس از اعمال تغییرات	تحقق یافته *	
			مبلغ	درصد
درآمدها	۱۷۴,۰۹۶	۱۷۴,۰۹۶	۱۷۱,۴۱۵	۹۸/۵
اعتبارات هزینه ای	۲۵۳,۸۱۹	۲۵۶,۱۷۳	۲۴۳,۵۸۹	۹۵/۱
تراز عملیاتی	-۷۹,۷۲۳	-۸۲,۰۷۷	-۷۲,۱۷۴	-
واگذاری دارایی های سرمایه ای	۱۱۸,۹۵۲	۱۱۸,۹۵۲	۹۲,۲۸۸	۷۷/۶
تملك دارایی های سرمایه ای	۷۱,۳۶۸	۷۲,۸۵۹	۴۱,۸۳۵	۵۷/۴
خالص دارایی های سرمایه ای	۴۷,۵۸۴	۴۶,۰۹۳	۵۰,۴۵۳	-
واگذاری دارایی های مالی	۵۳,۷۰۴	۵۳,۷۰۴	۶۰,۱۰۳	۱۱۱/۹
تملك دارایی های مالی	۲۱,۵۶۵	۳۶,۵۰۰	۲۶,۶۲۳	۷۲/۹
خالص دارایی های مالی	۳۲,۱۳۹	۱۷,۲۰۳	۳۳,۴۸۰	-

* دلایل فزونی خالص دارایی های سرمایه ای و مالی نسبت به تراز عملیاتی به مبلغ یازده هزار و هفتصد و پنجاه و نه میلیارد (۱۱,۷۵۹,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) تومان، به تفصیل در گزارش تفریغ ماده واحده درج شده است.

بخش دوم: تبصره های ماده واحده قانون بودجه

در این بخش وضعیت اجرای تبصره ها و عملکرد تعدادی از موضوعات مهم مندرج در احکام

تبصره‌ها ارائه می‌شود:

۲-۱) وضعیت اجرای تبصره‌های ماده واحد قانون بودجه

ماده واحد قانون بودجه سال ۱۳۹۶ کل کشور مجموعاً دارای ۱۶۷ تبصره و بند است. در محدوده رسیدگی‌ها، همان‌طور که در جدول شماره (۴) مشاهده می‌شود حدود ۳۸٪ از احکام قانونی رعایت شده است. احکام قانونی در ۴۶٪ موارد به‌طور کامل و یا بخشی از آن رعایت نگردیده و همچنین ۱۶٪ احکام فاقد عملکرد می‌باشد.

جدول شماره ۴) وضعیت اجرای تبصره‌های ماده واحد قانون بودجه - تعداد تبصره و بند		
درصد	تعداد	عنوان
۳۸	۶۴	رعایت احکام
۴۶	۷۶	عدم رعایت تمام و یا بخشی از احکام
۱۶	۲۷	فاقد عملکرد

۲-۲) خلاصه‌ای از تفریغ مهم‌ترین احکام تبصره‌های ماده واحد قانون بودجه

در این قسمت عملکرد تعدادی از موضوعات با اهمیت مندرج در احکام تبصره‌های ذیل ماده واحد تقدیم می‌شود:

الف) نفت

در سال ۱۳۹۶، مقدار نفت خام تولیدی با احتساب موجودی اول دوره معادل یک میلیارد و چهارصد و پنجاه و یک میلیون (۱,۴۵۱,۰۰۰,۰۰۰) بشکه و مقدار میعانات گازی تولیدی با احتساب موجودی اول دوره معادل دویست و پنجاه و هشت میلیون (۲۵۸,۰۰۰,۰۰۰) بشکه بوده است. از نفت خام تولیدی و موجودی ابتدای دوره، مقدار هفتصد و هفتاد و دو میلیون (۷۷۲,۰۰۰,۰۰۰) بشکه صادر و ششصد و نوزده میلیون (۶۱۹,۰۰۰,۰۰۰) بشکه تحویل پالایشگاه‌ها شده است. همچنین از میعانات گازی تولیدی و موجودی ابتدای دوره، مقدار یکصد و پنجاه و هفت میلیون (۱۵۷,۰۰۰,۰۰۰) بشکه صادر و نود و چهار میلیون (۹۴,۰۰۰,۰۰۰) بشکه تحویل پالایشگاه‌ها و پتروشیمی‌ها گردیده و یا در بورس انرژی عرضه شده است. مازاد وجوه حاصل از صادرات گاز طبیعی نسبت به واردات، بالغ بر یک میلیارد و ششصد و بیست و هشت میلیون (۱,۶۲۸,۰۰۰,۰۰۰) دلار می‌باشد.

جدول شماره (۵) میزان تولید، صادرات و فروش داخلی نفت خام و میعانات گازی مطابق

بودجه اصلاحی شرکت ملی نفت ایران را نشان می‌دهد:

جدول شماره ۵) مقدار تولید، صادرات و فروش داخلی نفت خام و میعانات گازی - میلیون بشکه			
درصد	تحقق یافته	پیش‌بینی مطابق بودجه اصلاحی شرکت ملی نفت ایران	عنوان
۱۰۵	۱,۴۵۱	۱,۳۸۷	نفت خام (با احتساب موجودی ابتدای دوره نزد شرکت‌های تولیدی)
۱۰۳	۲۵۹	۲۵۱	میعانات گازی (با احتساب موجودی ابتدای دوره نزد شرکت‌های تولیدی)
۱۰۰	۷۷۲	۷۷۲	نفت خام
۱۰۰	۱۵۷	۱۵۷	میعانات گازی
۱۰۱	۶۱۹	۶۱۵	نفت خام
۱۰۰	۹۴	۹۴	میعانات گازی

ارزش ریالی صادرات و فروش داخلی نفت خام و میعانات گازی مطابق بودجه اصلاحی شرکت

ملی نفت ایران به شرح جدول شماره (۶) می‌باشد:

جدول شماره ۶) ارزش صادرات و فروش داخلی نفت خام و میعانات گازی - مبالغ به میلیارد تومان / میلیون دلار					
درصد	تحقق یافته		پیش‌بینی مطابق بودجه اصلاحی شرکت ملی نفت ایران		عنوان
	ارزی	ریالی	ارزی	ریالی	
۹۹/۸	۴۱,۵۷۲	۱۴۱,۷۶۰	۴۱,۶۹۷	۱۴۱,۷۷۰	نفت خام
۱۰۴	۸,۸۰۴	۳۰,۰۰۶	۸,۴۷۵	۲۸,۸۱۶	میعانات گازی
۱۰۲	۳۲,۰۵۹	۱۱۰,۳۷۱	۳۱,۵۴۵	۱۰۷,۲۵۲	نفت خام
۱۰۶	۵,۱۱۵	۱۷,۷۶۸	۴,۸۰۹	۱۶,۳۵۰	میعانات گازی

بر اساس بند (هـ) تبصره (۱) ماده واحده، شرکت ملی نفت ایران موظف بوده است از منابع در اختیار خود معادل ریالی چهار میلیون تن مواد اولیه قیر (VB) رایگان تا سقف مبلغ سه هزار میلیارد (۳,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) تومان به نسبت‌های مقرر در بند مذکور در اختیار وزارت جهاد کشاورزی (سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور)، وزارت راه و شهرسازی، بنیاد مسکن انقلاب اسلامی، وزارت کشور (سازمان امور شهرداری‌ها و دهیاری‌های کشور) و وزارت آموزش و پرورش (سازمان نوسازی، توسعه و تجهیز مدارس کشور) قرار دهد. شرکت یادشده در سال ۱۳۹۶، اقدام به صدور حواله جهت توزیع مقدار سه میلیون و نهصد و سی و شش هزار (۳,۹۳۶,۰۰۰) تن معادل دوهزار و نهصد و پنجاه میلیارد (۲,۹۵۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) تومان بین دستگاه‌های اجرایی مذکور به نسبت‌های مقرر نموده و مابقی حواله سهمیه مقرر به مقدار شصت و چهار هزار (۶۴,۰۰۰) تن معادل مبلغ پنجاه میلیارد (۵۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) تومان را در تاریخ ۱۳۹۷/۱/۲۹ صادر نموده است. شرکت ملی پالایش و پخش فرآورده‌های نفتی ایران مبلغ یازده میلیارد (۱۱,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) تومان قیر رایگان را بدون مجوز قانونی، (مازاد بر حواله‌های صادره توسط کارگروه ذیربط) صادر و در اختیار سازمان

شهرداری‌ها و دهیاری‌های کشور قرار داده است.

مطابق بند (ط) تبصره (۵) ماده واحده، به وزارت نفت از طریق شرکت‌های دولتی تابعه ذی‌ربط اجازه داده شده به منظور سرمایه‌گذاری در طرح‌های نفت و گاز با اولویت میادین مشترک نسبت به انتشار اوراق مشارکت ارزی - ریالی در سقف پنج هزار میلیارد (۵,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) تومان با تضمین بازپرداخت اصل و سود این اوراق توسط شرکت مذکور از محل افزایش تولید همان میادین نسبت به ارقام مصوب همان سال اقدام نماید. وزارت نفت از طریق شرکت‌های دولتی تابعه ذی‌ربط در سال ۱۳۹۶ از مجوز این بند جهت انتشار اوراق مشارکت به منظور سرمایه‌گذاری در طرح‌های نفت و گاز با اولویت میادین مشترک استفاده نموده‌اند.

ب) ابزارهای تأمین مالی دولت

از مبلغ پنجاه و هفت هزار میلیارد (۵۷,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) تومان مجوزهای مندرج در قانون بودجه سال ۱۳۹۶ کل کشور جهت صدور اوراق مشارکت، صکوک مرابحه، اوراق سلف، اوراق منفعت دولت، اوراق تسویه خزانه و اسناد خزانه اسلامی، دولت بالغ بر ۷۸٪ آن را منتشر نموده که حدود ۱۴٪ از حجم منابع عمومی دولت را تشکیل می‌دهد. بالغ بر ۹۷٪ اوراق و اسناد منتشره به طلبکاران واگذار شده است. اطلاعات مربوط به اوراق و اسناد خزانه اسلامی منتشر شده و واگذار شده و اسناد باقیمانده به شرح جدول شماره (۷) می‌باشد.

جدول شماره ۷) ابزارهای تأمین مالی دولت - مبالغ به میلیارد تومان					
ردیف	مأخذ قانونی	نوع	منتشر شده	مبلغ واگذار شده	اسناد باقیمانده
۱	بند (ب) تبصره (۵)	اوراق مشارکت و اسناد خزانه	۷,۵۰۰	۶,۹۶۸	۵۳۲
۲	بند (هـ) تبصره (۵)	اسناد خزانه	۹,۵۰۰	۹,۱۳۸	۳۶۲
۳	بند (و) تبصره (۵)	اوراق تسویه خزانه	۵,۰۰۰	۵,۰۰۰	۰
۴	بند (ج) تبصره (۵)	اوراق منفعت دولت	۵,۰۰۰	۵,۰۰۰	۰
۵	بند (و) تبصره (۱۶) - تنفیذ تبصره (۳۶) بودجه سال ۱۳۹۵	اسناد خزانه، صکوک مرابحه و اوراق سلف	۱۷,۵۰۰	۱۷,۲۲۶	۲۷۴
جمع			۴۴,۵۰۰	۴۳,۳۳۲	۱,۱۶۸

مبلغ سه هزار میلیارد (۳,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) تومان از اوراق مالی اسلامی واگذار شده، جهت مصارف هزینه‌ای پرداخت گردیده و مابقی آن جهت مصارف تملک دارایی‌های سرمایه‌ای و مالی پرداخت شده است. بدین ترتیب حدود ۶۲٪ از پرداخت‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای و مالی از محل اوراق مالی اسلامی تأمین شده است.

ج) تسهیلات اشتغال‌زایی

بر اساس بند (الف) تبصره (۱۸) ماده واحده، به دولت اجازه داده شده است نسبت به برنامه‌ریزی و سیاست‌گذاری مناسب برای ایجاد فرصت‌های شغلی جدید و پایدار با شروط مقرر اقدام نماید. بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران در راستای اجرای آیین‌نامه اجرایی این بند نسبت به ابلاغ تسهیلات بانکی در سقف بیست هزار میلیارد (۲۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) تومان، با نرخ سود مصوب شورای پول و اعتبار، اقدام نموده است. در سال ۱۳۹۶، تعداد سه‌هزار و هفتصد و بیست و هشت (۳,۷۲۸) طرح متقاضیان بخش خصوصی و تعاونی به تصویب کارگروه اشتغال استان‌ها و یا کمیسیون تخصصی رسیده است. بانک‌های عامل اقدام به پرداخت تسهیلات به مبلغ دویست و شصت میلیارد (۲۶۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) تومان معادل ۱/۳٪ سقف مقرر، بابت تعداد یک‌هزار و شصت و چهار (۱,۰۶۴) طرح از طرح‌های مذکور نموده‌اند.

بر اساس بند (ب) تبصره فوق‌الذکر یارانه سود تسهیلات سرمایه‌گذاری و اشتغال موضوع بند (الف) تبصره، از محل اعتبار ردیف متفرقه مربوط (شماره ۱۱۸-۵۵۰۰۰۰) تأمین می‌گردد، لیکن از محل ردیف یادشده هیچ‌گونه وجهی بابت تأمین یارانه سود مذکور اختصاص نیافته است.

د) جلب مشارکت سرمایه‌گذاری بخش خصوصی در پروژه‌های نیمه تمام

مطابق بند (الف) تبصره (۱۹) ماده واحده، به دولت اجازه داده شده به منظور تسهیل تأمین مالی طرح‌های تملک‌دارایی‌های سرمایه‌ای دارای توجیه اقتصادی و مالی با اولویت طرح‌های نیمه‌تمام نسبت به جلب و انعقاد قرارداد سرمایه‌گذاری و مشارکت با بخش خصوصی اقدام و منابع مالی موردنیاز را بر اساس شروط مقرر تأمین نماید. در محدوده بررسیها، در سال ۱۳۹۶ هیچ پروژه‌ای با سازوکار موردنظر واگذار نگردیده است. شایان ذکر است در تداوم اجرای مفاد ماده (۲۷) قانون الحاق (۲)، در سال ۱۳۹۶ تعداد یک‌هزار و نهصد و پنجاه و هفت (۱,۹۵۷) پروژه ملی و استانی به مبلغ سرمایه‌گذاری یازده هزار و چهارصد و هشتاد و چهار میلیارد (۱۱,۴۸۴,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) تومان واگذار شده است.

بخش سوم: بودجه شرکتها

بودجه شرکت‌های دولتی، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت در پیوست (۳) قانون بودجه سال ۱۳۹۶ کل کشور شامل ۳۵۹ شرکت سودده، ۱۰ شرکت دولتی زیان‌ده، ۲ موسسه انتفاعی و ۹ بانک دولتی، بالغ بر هشتصد هزار و پانصد و دو میلیارد (۸۰۰,۵۰۲,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) تومان بوده که عملکرد آن طبق گزارش تفریح بودجه با رشد ۲۳ درصدی بالغ بر نهصد و هشتاد و دو هزار و چهارصد و شصت و هفت میلیارد (۹۸۲,۴۶۷,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) تومان است.

علیرغم حکم ماده (۱) قانون محاسبات عمومی کشور بودجه ۱۷ شرکت دولتی در لایحه بودجه سال ۱۳۹۶ کل کشور درج نشده است. که با ارائه گزارش آسیب‌شناسی نظام بودجه‌ریزی کشور توسط دیوان محاسبات کشور به سازمان برنامه و بودجه، تعداد ۱۵ شرکت دولتی موضوع جدول فوق در لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ درج گردیده‌اند.

۳-۱- واگذاری شرکت‌های دولتی توسط سازمان خصوصی‌سازی

سازمان خصوصی‌سازی از ابتدای سال ۱۳۸۰ تا پایان سال ۱۳۹۶ تعداد ۸۳۵ شرکت که دارای سهام دولتی بوده‌اند را به مبلغ یکصد و چهل و چهار هزار و هفتصد و سی و یک میلیارد (۱۴۴,۷۳۱,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) تومان به بخش غیردولتی واگذار نموده که مبلغ نود و سه هزار و نهصد میلیارد (۹۳,۹۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) تومان مربوط به ۱۰۰ شرکت واگذار شده با سهام بیش از ۵۰٪ متعلق به دولت، مندرج در پیوست شماره (۳) قانون بودجه کل کشور بوده است.

در بررسی‌های به عمل آمده در سال ۱۳۹۶، در ارتباط با واگذاری شرکت‌های دولتی طبق قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل (۴۴) قانون اساسی مواردی مغایر با قوانین و مقررات مشاهده گردید که نمونه‌هایی از آن به شرح زیر گزارش می‌شود:

الف) عدم رعایت دستورالعمل اجرایی «روش انتخاب مشتریان استراتژیک و احراز و پایش اهلیت»:
واگذاری شرکت‌هایی همچون پالایش نفت کرمانشاه، نیشکر هفت تپه، هپکو اراک و ماشین‌سازی تبریز، ریخته‌گری ماشین‌سازی تبریز و املاک ائل‌گلی به دلیل فقدان اهلیت و تخصص کافی توسط خریدار، باعث بروز ضرر و زیان به بیت‌المال گردیده است.

ب) تعدیل قیمت پایه بنگاه‌ها توسط هیات واگذاری: قیمت کارشناسی شرکت پالایش نفت کرمانشاه، حدود ششصد و هفده میلیارد (۶۱۷,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) تومان بوده که با تصویب هیأت واگذاری، کاهش ۷۰ درصدی به مبلغ یکصد و نود و نه میلیارد (۱۹۹,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) تومان واگذار شده است.

ج) عدم رعایت «آئین‌نامه اجرایی شیوه‌های قیمت‌گذاری بنگاه‌ها» و «قانون کارشناسان رسمی دادگستری»:

در این خصوص مواردی به شرح زیر به عنوان نمونه تقدیم شما نمایندگان محترم می‌شود:

۱) شرکت آلومینیوم المهدی و طرح هرزال: واگذاری شرکت‌های مذکور که تقریباً تولید نیمی از

محصول مورد نیاز کشور را برعهده داشته‌اند به مبلغ نهصد و چهارده میلیارد (۹۱۴,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) تومان صورت پذیرفته است که به دلیل عدم ارزیابی بخش اعظمی از دارایی‌ها به ارزش تقریبی پانصد میلیارد (۵۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) تومان با پیگیری دیوان محاسبات و درخواست هیأت سه نفره کارشناسی نهایتاً با ارزیابی مجدد مبلغ سیصد و چهل و شش میلیارد (۳۴۶,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) تومان به ارزش سهام شرکت افزوده گردید و همچنان بررسی‌های این دیوان نشان می‌دهد که شرکت‌های مذکور به میزان دویست و شصت میلیارد (۲۶۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) تومان کمتر از ارزش واقعی واگذار گردیده‌اند.

۲) مجتمع کشت و صنعت و دامپروری مغان: با توجه به بررسی‌های میدانی صورت گرفته توسط

دیوان محاسبات برآورد ارزش واقعی سهام شرکت مذکور بیش از چهار هزار میلیارد (۴,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) تومان بوده که واگذاری مجتمع کشت و صنعت و دامپروری مغان به ارزش هزار و هشتصد و پنجاه میلیارد (۱,۸۵۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) تومان موجب بروز ضرر و زیان به بیت‌المال گردیده است.

۳) شرکت‌های ماشین‌سازی تبریز، ریخته‌گری ماشین‌سازی تبریز و املاک ائل‌گلی: سازمان

خصوصی‌سازی در سال ۱۳۹۷ اقدام به واگذاری شرکت‌های مذکور بر اساس قیمت کارشناسی سال ۱۳۹۴ به ارزش ششصد و یازده میلیارد (۶۱۱,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) تومان نموده است. اقدام سازمان در خصوص استفاده از قیمت‌های کارشناسی سال ۱۳۹۴ مغایر با تبصره (۱) بند (ج) ماده (۲)

آیین نامه فوق الذکر و تبصره ذیل ماده (۱۹) قانون کارشناسان رسمی دادگستری در خصوص مهلت اعتبار قانونی قیمت‌های کارشناسی اولیه بوده که این امر موجب ضرر و زیان بیت المال گردیده است.

(۴) شرکت توسعه گردشگری: قیمت‌گذاری شرکت توسعه گردشگری با (۲۹) شرکت استانی، (۴) واحد هتل، مجتمع آب‌درمانی سرعین، کاروان‌سرای شاه‌عباسی کرمانشاه و غار قوری‌قلعه، در سال ۱۳۹۰ به مبلغ یکصد و دو میلیارد (۱۰۲,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) تومان ارزش‌گذاری شد. با پیگیری دیوان محاسبات کشور، واگذاری توسط هیات داوری ابطال و مجدداً در سال ۱۳۹۶ به مبلغ سیصد و هشتاد و سه میلیارد (۳۸۳,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) تومان ارزش‌گذاری شده است.

علیرغم افزایش بیش از سه برابری ارزش شرکت توسعه گردشگری در سال ۱۳۹۶، یک قطعه زمین بیست و دو هزار (۲۲,۰۰۰) مترمربعی شرکت واقع در اصفهان که حدود سیصد میلیارد (۳۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) تومان ارزش داشته به مبلغ بیست و شش میلیارد و پانصد میلیون (۲۶,۵۰۰,۰۰۰,۰۰۰) تومان ارزش‌گذاری شده است. همچنین حداقل (۱۳) قلم از اموال و دارایی‌های شرکت شامل دویست و شصت و سه هزار (۲۶۳,۰۰۰) متر مربع زمین در استان‌های اصفهان، ایلام، گیلان، کرمان، یزد و همدان و بیش از ششصد (۶۰۰) کیلوگرم ظروف نقره‌ای موجود در هتل لاله تهران در قیمت‌گذاری سال ۱۳۹۶ لحاظ نشده است. شایان ذکر است با اعمال نظارت پیشگیرانه دیوان محاسبات و واگذاری شرکت فوق متوقف شده است.

۳-۲- موارد انحراف از قوانین و مقررات:

در حسابرسی عملکرد سال ۱۳۹۶ شرکت‌های دولتی، (۱,۹۷۴) مورد انحراف با تقویم ریالی یکصد هزار و هشتصد و دو میلیارد (۱۰۰,۸۰۲,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) تومان، دویست و نه میلیون (۲۰۹,۰۰۰,۰۰۰) درهم امارات، شانزده میلیارد و هشتصد و هجده میلیون (۱۶,۸۱۸,۰۰۰,۰۰۰) دلار، هفتاد و پنج میلیون (۷۵,۰۰۰,۰۰۰) یورو، پنج میلیارد و چهارصد و هفتاد میلیون (۵,۴۷۰,۰۰۰,۰۰۰) وون کره و هشتاد و دو هزار (۸۲,۰۰۰) فرانک سوییس احصاء گردیده است.

از تعداد (۱,۹۷۴) مورد انحراف، ۶۱٪ مربوط به عدم رعایت قوانین مالی، محاسباتی و

معاملاتی، ۲۵٪ مربوط به عدم رعایت قوانین و مقررات استخدامی و پرداخت‌های پرسنلی غیرقانونی و ۱۴٪ مربوط به عدم رعایت سایر قوانین و مقررات مرتبط با شرکت‌های دولتی است.

۳-۳- عدم پیش‌بینی صحیح بودجه شرکت‌های دولتی

تعداد (۲۳۵) شرکت از شرکت‌های دولتی، بیش از ۶۲٪، دارای اصلاحیه بودجه بوده‌اند که خود بیانگر عدم پیش‌بینی صحیح منابع و مصارف شرکت‌ها در قانون بودجه سنواتی است. در پیوست شماره سه قانون بودجه سال ۱۳۹۶ کل کشور، تعداد (۱۰) شرکت دولتی تحت عنوان شرکت‌های زیان‌ده درج گردیده که در بودجه آن‌ها دو هزار و بیست و دو میلیارد (۲,۰۲۲,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) تومان بابت کمک‌زیان از محل منابع عمومی دولت پیش‌بینی شده است. در عمل تعداد (۱۸۰) شرکت در سال ۱۳۹۶ زیان‌ده گردیده‌اند و مبلغ کمک‌زیان پرداختی توسط دولت به شرکت‌های مذکور بالغ بر یازده هزار و هشتصد و سیزده میلیارد (۱۱,۸۱۳,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) تومان بوده است.

مطابق جدول شماره (۸) از یک طرف هزینه‌های جاری شرکت‌ها افزایش داشته و از طرف دیگر منابع بودجه عمومی دولت نظیر مالیات و سود سهم دولت و سایر پرداخت‌های مهم از قبیل بازپرداخت وام و تسهیلات داخلی و هزینه‌های امور پژوهش شرکتها کاهش قابل ملاحظه ای داشته است.

جدول شماره ۸) عملکرد بودجه اصلاحی شرکت‌های دولتی - مبلغ به میلیارد تومان					
عنوان	قانون	بودجه اصلاحی	عملکرد	مبلغ انحراف	درصد انحراف
درآمد	۵۲۸,۲۰۸	۶۲۱,۲۵۸	۵۹۲,۵۵۳	-۲۸,۷۰۵	-۵
هزینه‌های جاری	۵۰۲,۹۳۲	۵۹۴,۵۴۸	۶۱۷,۷۸۲	۲۳,۲۳۵	۴
مصارف سرمایه‌ای	۲۷۰,۲۷۲	۱۷۸,۱۹۲	۳۲۰,۳۴۶	۱۴۲,۱۵۴	۸۰
مالیات	۵,۵۳۷	۵,۵۴۱	۲,۲۲۱	-۳,۳۲۰	-۶۰
۵۰٪ سود ویژه	۶,۹۸۹	۷,۰۰۱	۳,۸۴۶	-۳,۱۵۵	-۴۵
تقسیم سود - سهم دولت	۴,۲۳۴	۴,۲۳۳	۱,۴۶۶	-۲,۷۶۷	-۶۵
بازپرداخت وام و تسهیلات داخلی	۴۱,۶۷۶	۳۰,۶۹۲	۱۴,۱۴۶	-۱۶,۵۴۵	-۵۴
هزینه امور پژوهشی (جزئی از هزینه)	۷۶۶	۷۰۲	۱۶۴	-۵۲۷	-۷۷

بخش چهارم: حسابرسی عملکرد

در این بخش مهمترین نتایج رسیدگی‌ها و گزارش‌های حاصل از حسابرسی‌های دیوان محاسبات کشور، مربوط به تعدادی از دستگاه‌های اجرایی و موضوعات با اهمیت به شرح زیر تقدیم

نمایندگان محترم مجلس شورای اسلامی می‌شود:

الف) اهم موارد قابل طرح در حوزه بانکها

۱- علی رغم تکلیف قانونگذار در بند (الف) ماده (۱۶) قانون رفع موانع تولید مصوب ۱۳۹۴/۲/۱ در خصوص لزوم تعیین تکلیف اموال مازاد و سهام غیربانکی بانکها ظرف مدت سه سال و ابلاغ بخشنامه شورای پول و اعتبار، حکم این بند به شرح جدول شماره (۹) تاکنون به طور کامل اجرایی نگردیده است. ملاحظه می‌فرمائید از مبلغ شصت و پنج هزار میلیارد (۶۵,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) تومان پیش‌بینی شده جهت واگذاری اموال و دارایی‌های بانک‌ها، صرفاً ۳۵٪ آن معادل بیست و سه هزار میلیارد (۲۳,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) تومان واگذار شده است.

جدول شماره ۹) واگذاری اموال و دارایی‌های بانکها - مبلغ به میلیارد تومان				
ردیف	شرح	میزان اعلام شده	میزان فروش رفته	درصد تحقق
۱	اموال مازاد بانک‌ها	۲۹,۰۰۰	۱۳,۰۰۰	۴۵
۲	سهام غیر بانکی در شرکت‌های وابسته	۳۶,۰۰۰	۱۰,۰۰۰	۲۷
	جمع	۶۵,۰۰۰	۲۳,۰۰۰	۳۵

۲- با وجود تکالیف قانونی در رفع تعهدات ارزی و ایجاد سامانه‌های ارزی در سنوات اخیر، بررسی‌ها نشان می‌دهد که تا پایان سه ماهه ابتدای سال جاری معادل مجموع سی میلیارد و یکصد و شصت و شش میلیون (۳۰,۱۶۶,۰۰۰,۰۰۰) دلار و بیست و هشت میلیارد و پانصد و چهل و چهار میلیون (۲۸,۵۴۴,۰۰۰,۰۰۰) یورو از عملکرد تامین ارز تعیین تکلیف نشده‌اند و در واقع مستندات مربوط به ورود کالا و یا انجام خدمات ما به ازای ارز تحویل گرفته شده به بانک مرکزی ارایه نشده است. اگر چه قسمتی از این ارقام مربوط به عدم ارتباط کامل بین سامانه‌های تجارت خارجی در بانک مرکزی و وزارت صنعت، معدن و تجارت و گمرک می‌باشد، لیکن باید گفت قسمت عمده‌ای نیز نشان دهنده عدم ایفای تعهدات است. این مهم نیازمند پیگیری موثر بانک مرکزی و سایر دستگاه‌های متولی امر می‌باشد.

۳- منابع ارزی حداقل مبلغ یک میلیارد و هشتاد و نه میلیون (۱,۰۸۹,۰۰۰,۰۰۰) درهم و سیزده میلیون (۱۳,۰۰۰,۰۰۰) یورو در سنوات گذشته در بانک مسکن ناشی از اعطای تسهیلات

ارزی به دلیل عدم اعتبارسنجی و عدم اخذ وثایق و تضامین کافی که تماما به سرفصل مشکوک الوصول منتقل شده و تاکنون بازگشت داده نشده است.

۴- بانک سپه اقدام به صدور (۱۷۷) فقره ضمانتنامه به مبلغ یک هزار و دویست و شصت و چهار میلیارد (۱,۲۶۴,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) تومان بدون انعقاد قرارداد برای یک شرکت نموده و قراردادهای ارائه شده عموماً پیش نویس می باشد و وثایق غیرمنقول شرکت که در ترهین بانک بوده تنها مبلغ یکصد و هجده میلیارد (۱۱۸,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) تومان بوده است. لذا در صدور این ضمانتنامه ها ضوابط و مقررات بانک مرکزی رعایت نگردیده است.

۵- تسهیلات اعطایی و مطالبات از اشخاص غیردولتی بانک ملی ایران در سال ۱۳۹۶ معادل یکصد و بیست و دو هزار میلیارد (۱۲۲,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) تومان بوده است که به دلیل عدم اعتبارسنجی و عدم اخذ وثایق و تضامین کافی مبلغ نود و دو هزار و چهارصد میلیارد (۹۲,۴۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) تومان به بدهی های غیرجاری تبدیل شده است.

(ب) وزارت جهادکشاورزی

بر اساس ماده (۲) تصویبنامه شماره ۳۹۲۱ هیأت وزیران مورخ ۱۳۹۴/۲/۲ وزارت جهادکشاورزی مکلف به تامین و حفظ ذخایر راهبردی هفت میلیون و هفتصد و هفتاد و سه هزار (۷,۷۷۳,۰۰۰) تن بوده که در عملکرد سه میلیون و چهارصد و چهل و پنج (۳,۴۴۵,۰۰۰) تن، انحراف منفی معادل ۴۴٪ وجود دارد که سهم عمده آن مربوط به کنجاله سویا، جو، گوشت قرمز و ذرت می باشد. بررسی های حاکی است که یکصد و پنجاه و چهار هزار و یکصد و شصت و هفت (۱۵۴,۱۶۷) تن از کالاهای ذخایر راهبردی نظیر برنج، روغن، گندم، ذرت و کنجاله سویا به ارزش تقریبی چهارصد و نود و هفت میلیارد (۴۹۷,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) تومان دارای کسری و یا امحاء و منقضی شده است.

(ج) وزارت صنعت، معدن و تجارت (صمت)

۱- تا پایان سال ۱۳۹۶ بالغ بر دو هزار و نهصد و پنجاه و سه میلیارد (۲,۹۵۳,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰)

تومان بدهی معوق حقوق دولتی شناسایی شده که شامل هفتصد و چهل و شش میلیارد (۷۴۶,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) تومان متعلق به ایمیدرو و مابقی برای بخش غیردولتی می‌باشد. از جمله دلایل تعویق، عدم اهتمام سازمانهای صمت استانی در اجرای تکالیف مقرر در قانون معادن و ناچیز بودن جریمه دیرکرد و تضامین است. شایان ذکر است، میزان ۷۸٪ بدهی معوق حقوق دولتی معادن تا پایان سال ۱۳۹۶ متعلق به (۱۲) معدن می‌باشد.

۲- طی بررسی‌های بعمل آمده تعداد (۱۶۱) مورد پروانه بهره‌برداری از معادن با بدهی بالغ بر شصت و شش میلیارد (۶۶,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) تومان بدون تسویه حساب حقوق دولتی بر خلاف مفاد قانون معادن تمدید یا منتقل گردیده است.

۳- به استناد قانون اصلاح قانون معادن، شورای عالی معادن با عطف به ماسبق نمودن آراء خود، منجر به کاهش مبلغ ششصد و هشتاد و یک میلیارد (۶۸۱,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) تومان از درآمدهای دولت شده است که مغایر با مفاد قانون مزبور می‌باشد.

۴- شرکت آسکو تک از شرکت‌های زیرمجموعه ایمیدرو طی سال‌های ۱۳۹۰ لغایت ۱۳۹۶ دارای جمعاً معادل پانزده میلیون (۱۵,۰۰۰,۰۰۰) یورو سود خالص می‌باشد. این شرکت علی‌رغم سودده بودن هیچ مبلغی به عنوان سود سهم دولت به خزانه داری کل کشور واریز نکرده است.

۵- شرکتهای چادرملو و گل‌گهر از بابت حق انتفاع سنوات ۱۳۹۲ الی ۱۳۹۴ بر اساس تفریغ سالهای مذکور به میزان یک‌هزار و هشتصد و چهل و هفت میلیارد (۱,۸۴۷,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) تومان تا پایان سال ۱۳۹۵ بدهی داشته‌اند که مبلغ پانصد و هفت میلیارد (۵۰۷,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) تومان آن به جای واریز به خزانه‌داری، توسط ایمیدرو وصول شده و یکصد میلیارد (۱۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) تومان از آن به خزانه واریز شده و نهایتاً خزانه ۶۰٪ این مبلغ را نیز بدون مجوز قانونی به ایمیدرو مسترد نموده است.

۶- بالغ بر چهار هزار و پانصد و پنجاه و دو میلیارد (۴,۵۵۲,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) تومان مانده مطالبات سازمان گسترش و نوسازی صنایع ایران از شرکت‌ها و اشخاص حقیقی و حقوقی تا پایان

سال ۱۳۹۶ وصول نشده است. همچنین سهم سود دولت توسط شرکتهای تابعه سازمان گسترش و نوسازی صنایع ایران بالغ بر یکصد و چهل میلیارد (۱۴۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) تومان می باشد که تا پایان سال ۱۳۹۶ به خزانه واریز نشده است.

۷- بر اساس بررسی های دیوان محاسبات در خصوص میزان واردات سال ۱۳۹۶، مشاهده گردید که در طی این مدت، بالغ بر دو میلیارد و یکصد و هشتاد و چهار میلیون (۲,۱۸۴,۰۰۰,۰۰۰) دلار، صرف واردات اقلامی همچون چای، شامپو، خمیردندان، شوینده، کاغذ فتوکپی، پارچه، فرش ماشینی، موکت و کف پوش، پوشاک، پتو، ابزار و آچار، تجهیزات انبارداری، قفسه، کمد، فایل، آبگرمکن، مبلمان و سایر اقلام گردیده که این اقلام از مواردی تشکیل می گردند که دارای کالاهای صد درصد مشابه داخلی نیز می باشند.

(د) سازمان بنادر و دریانوردی

سازمان بنادر و دریانوردی، طی سال های ۱۳۹۰ لغایت ۱۳۹۶، با جذب سرمایه گذاری معادل هشت هزار و نهصد و شصت و هفت میلیارد (۸,۹۶۷,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) تومان از محل (۳۰۳) قرارداد منعقد، توانسته است میزان ۸۱/۵۵٪ از میزان سرمایه گذاری هدف گذاری شده خود را محقق نماید. شایان ذکر است در طول سال های برنامه پنجم توسعه و سال ۱۳۹۶، این سازمان در سال ۱۳۹۴ با جهش قابل ملاحظه در جذب سرمایه گذاری ها، معادل ۱۴۷/۶۶٪ از اهداف خود را محقق نموده است. از طرفی جمع کل موارد انحراف از قوانین و مقررات سازمان، شامل (۱۲۱) مورد است که دارای ارزشی معادل یکصد و پنجاه و دو میلیارد (۱۵۲,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) تومان می باشد.

بیشترین میزان انحرافات اعلام شده مربوط به بندر شهید رجایی استان هرمزگان با میزان (۶۰) مورد انحراف (حدود ۵۰٪) می باشد. بندر امام خمینی (ره) استان خوزستان، بندر انزلی در استان گیلان و بندر شهید بهشتی استان سیستان و بلوچستان به ترتیب دارای بیشترین موارد تخلف در رده های بعدی بوده اند.

هـ) شرکت مادر تخصصی فرودگاه‌های کشور

درآمدهای دولت بابت مواد (۶۳) و (۸۷) قانون وصول برخی از درآمدهای دولت از ایرلاین‌های داخلی به مبلغ یک‌هزار و سیصد و نه میلیارد (۱,۳۰۹,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) تومان وصول نشده است. همچنین به دلیل عدم اجرای بند (ب) ماده (۵۳) قانون برنامه ششم توسعه مبنی بر واقعی سازی نرخ خدمات فرودگاهی، مبلغ دویست و پنجاه و یک میلیارد (۲۵۱,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) تومان تخفیفات اعطا شده است.

و) وزارت راه و شهرسازی

از سال ۱۳۹۱ لغایت ۱۳۹۶ جمعاً مبلغ یک‌هزار و یکصد و هشتاد و دو میلیارد (۱,۱۸۲,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) تومان اعتبار جهت نوسازی بافت‌های فرسوده مصوب گردیده است که از این مقدار مبلغ پانصد و هفده میلیارد (۵۱۷,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) تومان (معادل ۴۴٪) تخصیص داده شده است.

همچنین در سنوات مذکور، تسهیلات به بافتهای فرسوده توسط بانکهای عامل مبلغ دوازده هزار و ششصد و هفتاد و پنج میلیارد (۱۲,۶۷۵,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) تومان مصوب شده است که مبلغ هفت هزار و یکصد و هفتاد و شش میلیارد (۷,۱۷۶,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) تومان آن تخصیص و مبلغ چهار هزار و هفتاد و یک میلیارد (۴,۰۷۱,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) تومان آن استفاده و منجر به انعقاد قرارداد شده است. همچنین با لحاظ تعداد واحد، سهمیه مصوب برای تعداد چهارصد و پنجاه هزار و یکصد و دو (۴۵۰,۱۰۲) واحد بوده است که از این مقدار، تعداد یکصد و هفتاد و نه هزار و چهار (۱۷۹,۰۰۴) واحد معرفی شده‌اند که نهایتاً تعداد یکصد و سی و شش هزار و چهارصد و نود و پنج (۱۳۶,۴۹۵) واحد (معادل ۳۰٪) منجر به انعقاد قرارداد شده است.

ز) وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات

بررسی به عمل آمده از عملکرد وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات و شرکت‌ها تابعه حاکی از موارد نقض به شرح جدول شماره (۱۰) می‌باشد.

جدول شماره ۱۰) موارد انحراف در وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات - مبالغ به میلیارد تومان				
ردیف	عنوان دستگاه اجرایی	موضوع	مستند قانونی	مبلغ
۱	وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات	عدم واریز وجوه اداره شده به حساب بانک عامل	ماده (۴) ایین نامه اجرایی موضوع مصوبه شماره ۳۴۸۷۶/ت/۵۴۳۸۸ هـ مورخ ۱۳۹۶/۳/۲۷ هیات وزیران	۷۰
۲	شرکت ارتباطات زیرساخت	عدم تسویه حساب ها و اسناد دریافتی اقلام راکد سنواتی	بند (هـ) ماده ۲۳ قانون دیوان محاسبات کشور	۵۰۷

ج) وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی

۱- در طول سال های ۱۳۹۲ تا ۱۳۹۶ سهم پرداختی بیمار از ۱۹٪ در سال ۱۳۹۲ به ۷٪ در سال ۱۳۹۶ تقلیل یافته است. جزئیات در جدول شماره (۱۱) آمده است.

جدول شماره ۱۱) سهم پرداختی بیمار در طرح تحول سلامت					
شرح	۱۳۹۲	۱۳۹۳	۱۳۹۴	۱۳۹۵	۱۳۹۶
کاهش میزان پرداختی بیماران بستری	۱۹٪	۸/۱۳٪	۸/۶٪	۹/۶٪	۷٪
ترویج زایمان طبیعی	۱۷٪	۳٪	۳٪	۳٪	۳٪
حفاظت مالی از بیماران صعب العلاج، خاص و نیازمند	این بسته ابلاغ شده است لیکن بدلیل عدم تخصیص عملیاتی نشد و صرفاً خدمات بسته کاهش میزان پرداختی را دریافت می نمایند				

۲- در راستای سیاست های پیشگیرانه دیوان محاسبات، بالغ بر سه هزار و هشتصد میلیارد (۳,۸۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) تومان بابت اصل و منافع نقدی و غیرنقدی حاصل از ۱۵٪ سهام شرکت پالایش نفت اصفهان به وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی برگشت داده شد و از توزیع مجدد این منابع بین دانشگاه های علوم پزشکی جلوگیری به عمل آمد.

۳- وزارت مذکور هیچگونه اقدامی جهت تعیین تکلیف و استرداد بالغ بر هشتاد میلیارد (۸۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) تومان بدهی به شرکت تعاونی کارکنان ستادی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی موضوع بخشی از عواید حاصل از ۱۵٪ سهام شرکت پالایش نفت اصفهان به عمل نیاورده است.

۴- وزارت صدرالذکر در راستای شناسایی افراد به منظور تعیین میزان بهره مندی آنان از خدمات بیمه سلامت، اقدامی برای اجرای آزمون وسع معمول نداشته است.

ط) صندوق‌های بازنشستگی

در بررسی عملکرد صندوق‌های بازنشستگی مشخص گردید:

- ۱- در صندوق‌های بازنشستگی کشوری، سازمان تأمین اجتماعی و سایر صندوق‌های مذکور، عمدتاً قوانین ممنوعیت تصدی بیش از یک شغل و ممنوعیت دریافت از بیش از یک صندوق توسط بعضی از اعضای هیأت مدیره شرکت‌های تابعه و زیرمجموعه آنان رعایت نمی‌شود.
- ۲- مبلغ چهارهزار و یکصد و پنجاه و چهار میلیارد (۴,۱۵۴,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) تومان سهم سود سهام صندوق بازنشستگی در شرکت‌های تابعه و زیرمجموعه صندوق، پرداخت نشده است.
- ۳- مانده مطالبات صندوق بازنشستگی کشوری به واسطه هلدینگ‌های زیرمجموعه از اشخاص حقیقی و حقوقی، بالغ بر یکهزار و پانصد میلیارد (۱,۵۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) تومان، به نرخ تاریخ ایجاد بدهی، می‌باشد که تاکنون وصول نگردیده است.
- ۴- مانده مطالبات صندوق بیمه اجتماعی، روستائیان و عشایر از اشخاص حقیقی و حقوقی، بالغ بر دو هزار و یکصد و سی و شش میلیارد (۲,۱۳۶,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) تومان می‌باشد که تاکنون وصول نگردیده است.
- ۵- صندوق بیمه اجتماعی کشاورزان، روستائیان و عشایر به دلیل عدم رعایت سقف اعتبارات خود و ایجاد تعهد مازاد بر اعتبار، مبلغ هشتصد و هفتاد و یک میلیارد (۸۷۱,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) تومان به حساب بدهکاری دولت منظور نموده است.
- ۶- عدم همکاری شرکت سرمایه‌گذاری سازمان تأمین اجتماعی (شستا) با دیوان محاسبات و پاسخگویی به درخواست ارائه اطلاعات و مدارک مالی، جهت رسیدگی به دادسرای دیوان محاسبات، ارسال گردیده است.

بخش پنجم: پیشنهادهایی برای وضع برخی احکام قانونی

- ۱- با توجه به اطلاعات مستخرجه از گزارش تفریغ بودجه سنوات اخیر، ارقام پیش‌بینی شده برای معافیت‌های گمرکی و مالیاتی با ارقام واقعی عملکرد این معافیت‌ها مغایرت دارد. لذا پیشنهاد

می شود بر اساس اطلاعات گزارش تفریح بودجه، ارقام مربوط به پیش بینی معافیت های فوق، مورد بازنگری قرار گرفته و مبالغ واقعی درج شود. به عنوان مثال میزان پیش بینی معافیت های گمرکی در قانون بودجه سال ۱۳۹۶ کل کشور مبلغ ششصد میلیارد (۶۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) تومان می باشد در حالیکه در عمل مبلغ چهار هزار و سیصد و شصت و شش میلیارد (۴,۳۶۶,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) تومان معافیت در سال مذکور اعطاء شده است.

۲- به منظور جلوگیری از فرار مالیاتی، در بخش احکام کیفری قانون مالیات ها، عدم ارائه اطلاعات توسط اشخاص حقیقی و حقوقی به سازمان امور مالیاتی، جرم انگاری شود.

۳- بر اساس گزارش تفریح بودجه سال های اخیر، تعدادی از ردیف های درآمدی فاقد عملکرد بوده، لیکن هرساله مفاد احکام مربوط به آنها، در قوانین بودجه تکرار می شود. پیشنهاد می گردد برای واقعی نمودن ارقام درآمدهای بودجه ای، ردیف های مذکور حذف شوند.

۴- با عنایت به اینکه بخش قابل توجهی از بی انضباطی حاکم بر شرکت های دولتی، ناشی از عمومیت و اطلاق ماده (۲) قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت است، لذا پیشنهاد می شود اصلاحات لازم در این ماده به نحوی که کاهش هزینه های سرمایه گذاری شرکت های مذکور ممنوع شود، معمول گردد.

۵- از آنجا که در پیوست شماره (۳) قوانین بودجه سنواتی، درآمدها و هزینه های ارزی شرکت های دولتی به تفکیک درج نمی شود و این امر از شفافیت بودجه ای می کاهد، لذا پیشنهاد می شود پیش بینی قانونی لازم مبنی بر درج درآمدها و هزینه های ارزی شرکت های دولتی در پیوست مذکور، به عمل آید.

۶- دانشگاه ها بر اساس قوانین و مقررات خاص مجاز به انتقال مانده وجوه مصرف نشده به سال بعد می باشند، مطابق گزارش تفریح بودجه، در موارد عدیده ای، با انتقال مانده به سال بعد، از هزینه وجه در محل مقرر خودداری نموده و منابع مذکور را صرف اموری می نمایند که با اهداف قانون گذار مطابقت ندارد. برای رفع این مشکل پیشنهاد می شود، در قوانین مربوط اصلاحات لازم

برای ممانعت از این امر معمول و هزینه وجوه انتقالی به سال بعد در غیر محل مربوط توسط دانشگاه‌ها، ممنوع شود.

۷- با عنایت به پیگیری این دیوان در خصوص نحوه اجرای مصوبه شورای عالی هماهنگی اقتصادی به شماره ۱۱۸۳۰-۹۷/م مورخ ۱۳۹۷/۴/۲۶ موضوع ذخیره‌سازی (۱۲) واحد درصد از سهم ۳۲ درصدی منابع ارزی صندوق توسعه ملی برای نیازهای ضروری کشور در شرایط نامطلوب و نگهداری آن در حساب مخصوص، به منظور اعمال شفافیت مالی پیشنهاد می‌شود؛ اولاً حساب مخصوص به نام صندوق توسعه ملی افتتاح گردیده و سهم ۱۲٪ در آن نگهداری گردد. ثانیاً برداشت از حساب مذکور به حکم قانون و پس از اخذ مجوزهای لازم انجام گیرد. لازم است سهم مذکور به عنوان بازگشت از منابع صندوق تلقی نشود.

۸- نظر به نقش انکارناپذیر تنظیم بودجه بر مبنای عملکرد در وصول به موقع درآمدها و مصرف بهینه منابع، ضرورت دارد حکم قانونی لازم متضمن الزام سازمان‌های مربوط به تهیه و تصویب بودجه بر مبنای عملکرد، بر اساس شاخص‌ها و معیارهای نظام مذکور و تنظیم موافقتنامه دستگاه‌های اجرایی بر اساس شاخص‌های عملکردی و وضع ضمانت اجراهای صریح برای عدم اجرای آن پیش‌بینی شود.

در خاتمه جا دارد از کلیه همکاران گرانقدرم در مجموعه دیوان محاسبات کشور که با سعی و تلاش وافر در تهیه این گزارش نقش آفرینی نموده‌اند و نیز از حوصله و دقت‌نظر شما نمایندگان شریف مجلس شورای اسلامی تشکر نمایم.

والسلام علیکم و الرحمه... و برکاته

بهمن ماه ۱۳۹۷